

**ӨМӨӨГОВЬ АЙМГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТЭРГҮҮЛЭГЧДИЙН ТОГТООЛ**

20 21 оны 02 сарын 02 өдөр

Дугаар 28

Даланзадгад сум

"Говийн ирээдүй-Хүүхэд" хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2 "ж", 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2019 оны 200 дугаар тогтоол, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны 2/4 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдээс **ТОГТООХ нь:**

1. Аймгийн "Говийн ирээдүй-Хүүхэд" хөтөлбөрийг хавсралтаар баталсугай.
2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө гарган, хөрөнгийн эх үүсвэрийг жил бүрийн аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгаж, үр дүнд хяналт тавьж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга /Р.Сэддорж/-д даалгасугай.
3. Боловсролын салбар, төрийн болон төрийн бус байгууллага, багш, эцэг эх, хүүхдүүдийн хамтын оролцоонд түшиглэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, үр дүнг нэгтгэн жил бүрийн нэгдүгээр улиралд багтаан аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдэд тайлагнаж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга /Р.Сэддорж/-д үүрэг болгосугай.

ХУРЛЫН ДАРГА

Б.БАДРАА

462210111

“ГОВИЙН ИРЭЭДҮЙ-ХҮҮХЭД” ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Хөтөлбөрийн үндэслэл, шаардлага

Монголчуудын эх оронч үзэл өнө эртний уламжлалтай бөгөөд түүний түүхэн улбаа нь эртний нүүдэлчдийн газар нутгаа хайрлан хамгаалах сэтгэлгээнээс эхтэй. Монгол Улс уудам газар нутагтай, нүүдэлчдийн соёл иргэншилтэй, баялаг түүхтэй, хүүхэд, залуучуудад эх оронч ухаарал, үзэл, үндэсний бахархлыг төлөвшүүлэх асуудлыг хэт үндсэрхэг үзлийн үүднээс биш, тэдний өөрсдийгөө таних, төгөлдөржүүлэх, дангааршил хийгээд даяаршихуйд нийцэхүйц боловсрол, соёлын нэг чухал бүрэлдэхүүн хэсэг болгон дэвшүүлж байна.

Иймд хүүхэд, залуучуудад эх орноо хайрлан хамгаалах, хөгжүүлэхэд хувь нэмрээ оруулах үүргийг ухааруулан ойлгуулж, эх орон, тусгаар тогтнол, эх хэл, говь нутгийн түүх, соёлоороо бахархах, дээдлэн хүндэтгэх, газар нутаг, байгаль орчноо хайрлах итгэл үнэмшлийг төрүүлэх замаар улс орныхоо тогтвортой хөгжлийг хангаж, тусгаар тогтнолынхоо баталгааг нэмэгдүүлэх хэрэгцээ шаардлага урган гарч байна.

Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх нь Монгол Улсын язгуур эрх ашгийг бодлогын бүх түвшинд эн тэргүүнд тавих, монгол хүний хөгжил, эх оронч ухамсар, хандлага, монгол ахуй, өв соёл, зан заншлыг сурталчлах, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, чанарыг дээшлүүлэх суурь үндэс болно.

Шинээр боловсруулж байгаа “Говийн ирээдүй хүүхэд” хөтөлбөрийн зорилтуудыг Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөж буй хууль тогтоомж, эрх зүйн баримт бичгүүдтэй хэрхэн уялдаж байгааг үзэхэд 2 үзэл баримтлал, 4 хууль, 3 бодлогын баримт бичиг, 3 үндэсний хөтөлбөртэй уялдсан байна.

Өмнөговь аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Өмнөговь аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 200 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх үндэсний хөтөлбөр” нь энэ хөтөлбөрийг боловсруулах үндэслэл болж байна.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго

2.1. Хүүхдийн монгол ёс заншлаа дээдэлсэн, эх оронч, үндэсний бахархлыг уламжлагч, эрх чөлөөт сэтгэлгээтэй, хөдөлмөрч, бүтээлч зөв хандлагыг төлөвшүүлж авьяас чадварыг хөгжүүлэн тогтвортой хөгжлийг хангахад энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилт

3.1. Хөтөлбөрийн зорилгыг дараах зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. Хүүхдэд монгол ёс заншлаа дээдэлсэн, эх оронч үзэл төлөвшүүлэх;

3.1.2. Номоор дамжуулан хүүхдийг хөгжүүлж, төлөвшүүлэх, монгол үндэсний бичиг, эх хэл соёлын хэрэглээг нэмэгдүүлэх, өвлүүлэх;

3.1.3. Хүүхдийг эрх чөлөөт сэтгэлгээтэй, авъяаслаг, гадаад хэлний боловсролтой иргэн болгон төлөвшүүлж, хөгжүүлэх;

3.1.4. Хүүхэд, залуучуудад монголын нүүдэлчин ахуй амьдрал, мал аж ахуйн зан үйл, уламжлалыг таниулах, хөдөлмөрч, бүтээлч хандлагыг бий болгох;

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

4.1. Хүүхдэд монгол ёс заншлаа дээдэлсэн, эх оронч үзэл төлөвшүүлэх зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1. Сургууль, цэцэрлэгт монгол ёс заншлын сургалтын орчинг бүрдүүлж, сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд тусгагдсан хичээлүүдэд ашиглаж байгаа сургалтын материал, хэрэглэгдэхүүн, гарын авлагад эх оронч үзэл, монгол ахуй, өв соёл, зан заншлын агуулга, арга зүйг тусган хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

4.1.2. Сургууль, цэцэрлэг, гэр бүлийн орчинд ардын уламжлалт төрөл бүрийн тоглоом наадгайг бий болгож, хүүхэд багачуудад зааж сургах, тоглуулах, уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах;

4.1.3. Говь нутгийн онцлог, түүхэн уламжлалд тулгуурлан эх оронч үзлийг хүүхэд, залуучуудад төлөвшүүлж, хөгжүүлэх, монгол ёс заншлыг өвлүүлэх зорилго бүхий өдөрлөг, "Өмнөговь аймгаа хэн сайн мэдэх вэ" уралдаан, арга хэмжээг зохион байгуулах;

4.1.4. Суралцагчдыг сэтгэл зүй, бие бялдрын өв тэгш хөгжилтэй болгох, цэрэг эх оронч үзэл төлөвшүүлэх арга хэмжээ зохион байгуулах;

4.1.5. Говь нутгийн үзэсгэлэнт байгаль, Монгол Улсын хил, түүхэн газар орноор хүүхэд, залуучуудыг тойрон аялуулах хөдөлгөөн өрнүүлж, хэвшүүлэх, байгаль орчин, түүх, соёлын дурсгалын ач холбогдлыг ойлгуулж, хайрлах ухамсар, төлөвшлийг олгоход чиглүүлэх, тэднийг түүх, соёлын дурсгалыг арчлан хамгаалах үйл ажиллагаанд оролцуулах;

4.1.6. Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх, соён гэгээрүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаанд бүх шатны боловсролын байгууллагаас гадна төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, гэр бүл, эцэг эх, иргэдийн үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлэх;

4.1.7. Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх хүрээнд тэмдэглэлт өдөр бүрийн онцлогт тохируулан өв соёл, уламжлалт ёс, зан үйл, ахуй, Монгол улсын болон Өмнөговь аймгийн түүхэн хүн, түүхэн үйл явдлыг сурталчлан таниулах;

4.1.8. Хүүхдэд ан амьтан, уул ус, ургамал ногоо, газар шороогоо хайрлах, хамгаалах, дээдлэх үзлийг төлөвшүүлж, нэн ховордсон амьтан ургамлыг судлах, таниулах арга хэмжээг зохион байгуулах;

4.2. Номоор дамжуулан хүүхдийг хөгжүүлж, төлөвшүүлэх, монгол үндэсний бичиг, хэл соёлыг зааж сургах, өвлүүлэх зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.2.1. Төв номын сан болон сургуулийн номын сангийн сан хөмрөгийг баяжуулан өргөжүүлж, хүүхдийн номын сан, үлгэрийн өргөө, гэр номын санг бий болгож ая тухтай орчин бүрдүүлэх

4.2.2. Хүүхэд багачуудад зориулсан цахим ном, говь нутгийн онцлогийг харуулсан зурагт тайлбар толь, контентийг бий болгох;

4.2.3. Хүүхэд, залуучуудад монгол үндэсний бичгийг өргөн хүрээгээр зааж сургах, цэвэр сайхан бичдэг болгох зорилгоор "Эрдмийн хишиг" аяныг жил бүр зохион байгуулах;

4.2.4. Хүүхдийн заавал унших номын жэгсаалтыг гаргаж, ном унших аян өрнүүлэх, эцэг эхчүүдтэй хамтран ажиллах;

4.3. Хүүхдийг эрх чөлөөт сэтгэлгээтэй, авьяаслаг, гадаад хэлний боловсролтой иргэн болгон төлөвшүүлж, хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.3.1. Хүүхдийн дунд ардын урлагийн төрөл болох үндэсний хөгжим, ардын аман билиг, уртын дуу, бүжгийг хөгжүүлэх, өвлүүлэх, түгээн дэлгэрүүлэх;

4.3.2. Хүүхдийн авьяасыг нээн хөгжүүлж, гар урлал, уран зураг, гэрэл зургийн галлерэйг байгуулах;

4.3.3. Хүүхдийн театрыг байгуулж, хөгжүүлэн, үйл ажиллагааг тогтмолжуулах;

4.3.4. Хүүхдийн хөгжлийг хангасан урлаг, спортын дугуйлан, секцийн тоог нэмэгдүүлж, уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах;

4.3.5. Хүүхэд залуучуудад техник сэтгэлгээ, зохион бүтээх чадварыг хөгжүүлэх, ирээдүйн инженер, зохион бүтээгчдийг бий болгох сургалт, уралдаан тэмцээн зохион байгуулах;

4.3.6. Хүүхэд, залуучуудын гадаад хэлний мэдлэгийг тасралтгүй дээшлүүлж, хэл сурах орчинг бүрдүүлэх;

4.3.7. Монгол ёс заншил, эх оронч үзэл, ёс зүй, ухамсрыг төлөвшүүлэх, байгаль орчноо хайрлан хамгаалах үйл ажиллагааг сурталчлан таниулах, хүүхдийн авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх "Говийн ирээдүй" хүүхдийн нэвтрүүлэгтэй болох;

4.3.8. Соёл урлагийн төрөлжсөн сургалттай сургуулийг өргөтгөх, хөгжүүлэх

4.4. Хүүхэд, залуучуудад Монголын нүүдэлчин ахуй амьдрал, мал аж ахуйн зан үйл, уламжлалыг таниулах, хөдөлмөрч, бүтээлч хандлагыг бий болгох зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.4.1. Хүүхдийг хөдөлмөрт сургах "Хөдөлмөр зуслан"-ийн тоог нэмэгдүүлэн ажиллуулж, "Буянт хотхон" хүүхдийн зусланд амьдрах арга ухааны зуны сургалтыг зохион байгуулах;

4.4.2. Хаврын улиралд Төлчин хүүхэд, зуны улиралд Ногоочин хүүхэд, намрын улиралд Хадланч хүүхэд, өвлийн улиралд Өлчир хүүхэд арга хэмжээг зохион байгуулах;

4.4.3. Хүүхдийг амьдрах арга ухаанд сургах урлан бүтээх төвийг байгуулан, "Шавь сургалт"-ыг зохион байгуулах;

4.4.4. Бага насны хүүхдийг хөдөлмөрт сургах туршилт, танин мэдэхүйн төвийг сургууль, цэцэрлэгт бий болгох;

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

5.1. Хөтөлбөрийг 2021-2024 онд 1 үе шаттай хэрэгжүүлнэ:

Зургаа. Хөтөлбөрийн үр дүн

6.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараахь үр дүнд хүрнэ:

6.1.1. хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлж, монгол ёс заншлаас суралцах орчин бүрдэнэ;

6.1.2. эх орон, тусгаар тогтнолоороо бахархах, хайрлан хамгаалах, хөгжүүлэх үйл хэрэгт хүүхэд, залуучуудын оролцоо нэмэгдэж тэдний оюун санаа, ухамсарт эерэг хандлага төлөвшиж, бие бялдрын хөгжил сайжирна;

6.1.3. хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэхэд бүх шатны байгууллага, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа харилцан уялдаж, хүүхдийн ном, контентын тоо нэмэгдэнэ.

6.1.4. Хүүхдийг мал аж ахуйтай танилцуулж, хөдөлмөрч, бүтээлч хүүхдийг бий болгоно.

Долоо. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт

7.1. Хөтөлбөрийн үр дүнг дараах шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

№	Зорилт	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Мэдээллийн эх сурвалж
1	Хүүхдэд монгол ёс заншлаа дээдэлсэн, эх оронч үзэл төлөвшүүлэх	Монголын уламжлалт тоглоом наадгайд суралцсан хүүхэд, нийт хүүхдэд эзлэх жин	Тоо, хувь	3000 20	12000 70	Боловсрол, соёлын статистик мэдээ, Боловсрол, соёл урлагийн газар, сургууль, цэцэрлэгийн жилийн эцсийн тайлан, мэдээлэл
		Монгол ёс заншлын сургалтын орчинг бүрдүүлсэн сургууль, цэцэрлэгийн эзлэх жин	Хувь	20	60	
		Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх, монгол ёс заншлыг өвүүлэхээр зохион байгуулсан	Тоо	6 5000	24 20000	

		уралдаан тэмцээн, өдөрлөг, үйл ажиллагааны хэмжээ, хамрагдсан хүүхэд				
2	Номоор дамжуулан хүүхдийг хөгжүүлж, төлөвшүүлэх, монгол үндэсний бичиг, эх хэл соёлын хэрэглээг нэмэгдүүлэх, өвлүүлэх	Ном уншсан хүүхэд, хүүхдийн уншсан ном	Тоо	2538 20185	10000 80740	Соёлын статистик мэдээ
		Хүүхдэд зориулан гаргасан ном, контент	Тоо	3	8	
3	Хүүхдийг эрх чөлөөт сэтгэлгээтэй, авьяаслаг, гадаад хэлний боловсролтой иргэн болгон төлөвшүүлж, хөгжүүлэх	Хөтөлбөрийн хүрээнд шинээр зохион байгуулсан секц дугуйлангийн хэмжээ, түүнд хамрагдсан хүүхдийн эзлэх жин	Тоо, хувь	9 525	20 2100	Боловсрол, соёлын статистик мэдээ, Боловсрол, соёл урлагийн газар, сургууль, цэцэрлэгийн жилийн эцсийн тайлан, мэдээлэл
		Хүүхэд залуучуудын гадаад хэлний мэдлэгийг дээшлүүлэхээр зохион байгуулсан арга хэмжээ, түүнд хамрагдсан хүүхэд	тоо	3 753	12 3000	
		Хүүхэд залуучуудын техник сэтгэлгээ, зохион бүтээх чадварыг хөгжүүлэх чиглэлээрх үйл ажиллагааны хэмжээ, хамрагдсан хүүхэд	Тоо	2 190	8 760	

4	Хүүхэд, залуучуудад монголын нүүдэлчин ахуй амьдрал, мал аж ахуйн зан үйл, уламжлалыг таниулах, хөдөлмөрч, бүтээлч хандлагыг бий болгох	Мал аж ахуйтай танилцсан, хөдөлмөрт суралцсан хүүхэд	Тоо	80	1400	Боловсролын статистик мэдээ, Боловсрол, соёл урлагийн газар, сургууль, цэцэрлэгийн жилийн эцсийн тайлан, мэдээлэл
		Хүүхдийн дунд зохион байгуулсан шавь сургалт, түүнд хамрагдсан хүүхэд, хийсэн бүтээлийн хэмжээ	Тоо	9 төрөл, 230 хүүхэд, 541 ширхэг бүтээл	12 төрөл, 1000 хүүхэд, 2000 бүтээл	
		Бага насны хүүхдийг хөдөлмөрт сургахаар шинээр байгуулсан туршилт, танин мэдэхүйн төв	Тоо	3	12	
			тоо	1	4	

Найм. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх санхүүжилтийн эх үүсвэр

8.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг дараахь эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

- 8.1.1. улсын болон орон нутгийн төсөв;
- 8.1.2. төсөл хөтөлбөр, хандив тусламж;
- 8.1.3. бусад эх үүсвэр.

Ес. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийх хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

9.1. Засаг даргын Тамгын газрын Нийгмийн бодлогын хэлтэс хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг тухайн оны 12 дугаар сард багтаан Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын хэлтэст хүргүүлнэ.

9.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын хэлтэс жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийх бөгөөд Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Нийгмийн бодлогын хэлтэс хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг 1 жил тутамд аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн хуралд танилцуулна. Мөн хагас жил тутамд аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Нийгмийн бодлого, Хууль эрх зүйн хороонд танилцуулна.

9.3. Шаардлагатай тохиолдолд хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш 18 сараас доошгүй хугацааны дараа үр дүнд суурилсан явцын болон хөндлөнгийн үнэлгээ хийлгэж болно.